Od jedinců k ekosystémům – struktury a vztahy. Konference České společnosti pro ekologii, 17.-19. 4. 2009, Ostrava

Synúzie drobných cicavcov (Eulipotyphla, Rodentia) a ich ektoparazitov (Siphonaptera) okolia Košských mokradí (Koš, Prievidza)

Ivan Baláž[1], Michal Ambros[2]

[1]Katedra ekológie a environmentalistiky, FPV UKF v Nitre, Tr. A. Hlinku 1, 949 74, Nitra, e-mail: ibalaz@ukf.sk
[2]Správa Chránenej krajinnej oblasti Ponitrie, Samova 3, 949 01 Nitra, e-mail: ambros@sopsr.sk

Skúmané biotopy:

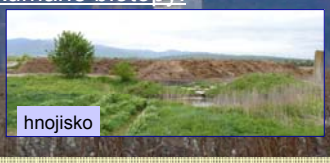
hnojisko

opustené ovocné sady

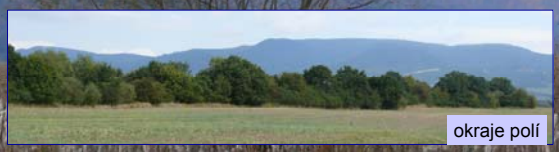
okraje polí

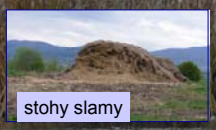
stohy slamy

Zaplavené depresie – „Košské mokrade“

Mokrade v k. ú. obce Koš vznikli z dôvodu poklesu poddolovaného územia vplyvom ťažby Nováckeho uhoľného ložiska. Územie je zaradené do Hornonitrianskej ohrozenej oblasti. Košské mokrade predstavujú nový fenomén v krajine (o rozlohe do 6-8 ha s náletom vŕb a topoľov a s makrofytnou vegetáciou).

Teriologicko-parazitologický výskum (odchyt do sklapovacích, zemných a živolovných pascí, líniovou metódou) sme realizovali v r. 2007–2008 na 16 lokalitách v obci Koš v nasledovných biotopoch: trsťové porasty stojatých vôd a močiarov, fragmenty vŕbovo-topoľových porastov, kanály, opustené ovocné sady, okraje polí a stohy slamy.

Sorex araneus

Crocidura suaveolens

Micromys minutus

Determinovali sme 7 druhov Rodentia a 4 druhy Eulipotyphla: *Apodemus flavicollis*; *Apodemus uralensis*; *Apodemus sylvaticus*; *Micromys minutus*; *Myodes glareolus*; *Microtus arvalis*; *Microtus subterraneus*; *Crocidura suaveolens*; *Neomys anomalus*; *Sorex araneus*; *Sorex minutus*.

Druhy *S. araneus* (20,7%), *A. sylvaticus* (19,7%), *M. arvalis* (19,2%), *M. glareolus* (18,5%) a *A. flavicollis* (12,95%) sme stanovili ako eudominantné druhy, ktoré sú súčasne aj eukonštantné pre dané územie.

Tab. 1 Prehľad odchytených drobných cicavcov na lokalitách v okolí Košských mokradí

DRUH	Koš, jazero 1	Koš, jazero 4	Koš, jazero 5, 6	Koš, jazero 7	Koš, jazero X	Koš, kanál	Koš, Laskársky potok 1	Koš, Laskársky potok 2	Koš, ovocný sad 1	Koš, ovocný sad 2	Koš, ovocný sad 3	Koš, potok	Koš, potok 2	Koš, rieka Nitra	Koš, stoh, hnojisko	Koš, za jazerom 7	Spolu	Dominancia
Apodemus flavicollis	3	1		1			1	14		4	3	3	9	4	3	6	52	**12,95**
Apodemus uralensis		1									1	2	1	1			6	1,5
Apodemus sylvaticus	8	2	4	1		1	3	2			18	10	12	5	9	4	79	**19,7**
Myodes glareolus			2	8		4	7	9	3			4	9	19	3	6	74	**18,5**
Crocidura suaveolens	1														1		2	0,5
Micromys minutus	2	2										2		2	8		16	4
Microtus arvalis	5	4	13	1	3	8	2	1	2	7	11	6	1	8	5		77	**19,2**
Neomys anomalus													1				1	0,25
Microtus subterraneus								4									4	1
Sorex araneus	15	2	21	1	1	2	5	6		5	8	10	3	1		3	83	**20,7**
Sorex minutus			2	4												1	7	1,7
Spolu	33	12	36	8	4	15	18	36	5	16	41	37	36	40	29	20	401	100

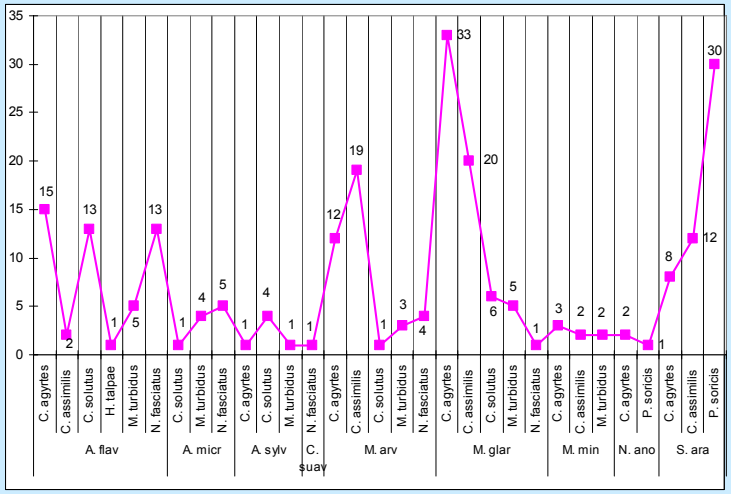

Obr. 1 Kvantitatívny prehľad získanej sifonapterofauny z jednotlivých hostiteľov

Hystrichopsylla talpae

Zo srsti drobných cicavcov sme získali 7 druhov Siphonaptera: *Ctenophthalmus agyrtes*, *C. assimilis*, *C. solutus*, *Hystrichopsylla talpae*, *Megabothris turbidus*, *Nosopsyllus fasciatus*, *Palaeopsylla soricis*. Vysokú dominanciu dosahovali druhy rodu *Ctenophthalmus*, najmä *C. agyrtes*.

Tab. 2 Prehľad získanej sifonapterofauny

Druh	február	marec	apríl	november	december	Spolu
Ctenophthalmus agyrtes	6	4	4	9	51	74
Ctenophthalmus assimilis	1	5	4	26	19	55
Ctenophthalmus solutus				2	23	25
Hystrichopsylla talpae				1		1
Megabothris turbidus	2	1	2	13	2	20
Nosopsyllus fasciatus				16	8	24
Palaeopsylla soricis	9		4	15	3	31
Spolu	18	10	14	82	106	230

Poďakovanie: Výskum a spracovanie výsledkov bolo uskutočnené za finančnej podpory projektov VEGA 1/4344/07 a VEGA 2/7131/27.